

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 329/2013-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., K., zastúpeného JUDr. M. M., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Košice I č. k. 18 C/18/2011-57 z 24. novembra 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 5 Co/90/2012-82 z 9. októbra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. marca 2013 doručená sťažnosť M. H., K. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho

základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 18 C/18/2011-57 z 24. novembra 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co/90/2012-82 z 9. októbra 2012.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„... Dňa 19. 1. 2011 podal sťažovateľ na Okresný súd Košice I žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia. Konanie bolo vedené pod č. 18 C/18/2011 v právnej veci žalobcu M. H. proti odporcovi V., a. s.

Rozsudkom Okresného súdu Košice I č. 18 C 18/2011-57 zo dňa 24. 11. 2011 súd žalobu zamietol a účastníkom nepriznal náhradu trov.

Voči tomuto rozsudku podal sťažovateľ dňa 19. 1. 2012 odvolanie.

Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. 5 Co/90/2012-82 zo dňa 9. 10. 2012 odvolací súd potvrdil rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny

Máme za to, že konanie spoločnosti V., a. s. je protiústavné, keďže nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľa užíva V., a. s. bezodplatne, pričom odmieta platiť náhradu za užívanie nehnuteľností, ktoré sú vo vlastníctve sťažovateľa, čím dochádza k bezdôvodnému obohateniu. Máme za to, že keďže V., a. s. má z užívania vyššie uvedených nehnuteľností finančný profit, keďže je podnikateľským subjektom, je povinný platiť riadnu odplatu vo výške priemerného obvyklého nájmu v mieste podnikania, keďže v celom rozsahu obmedzuje sťažovateľa v užívaní svojho majetku.

Máme za to, že ustanovenia Zákona č. 79/1957 Zb. odporuje čl. 20 Ústavy SR, keďže V., a. s. je privátny podnikateľský subjekt, ktorý objektívne ku svojej podnikateľskej činnosti využíva aj majetok sťažovateľa a to bez primeranej náhrady. Poukazujeme aj na to, že sťažovateľ si v roku 1957 nemohol uplatniť nárok v zmysle Zákona č. 79/1957 Zb. pretože jednak nebol vlastníkom a jednak sťažovateľ mal vtom čase len 4 roky a okrem toho spôsob náhrady v zmysle uvedeného zákona je zjavne neprimeraný...

U sťažovateľa sa jedná o pozemky ktoré sa nachádzajú v intraviláne a sú určené pre ďalšiu výstavbu, ako aj ide o stavbu, ktorá na týchto pozemkoch stojí, a ktorú nemôže sťažovateľ využívať žiadnym spôsobom pre účely, na ktoré sú tieto nehnuteľnosti určené, keďže ako je zrejmé, na týchto pozemkoch vedených ako zastavané plochy nesmie zriadiť sťažovateľ žiadnu stavbu, a zároveň mu nebol daný súhlas k oprave a rekonštrukcii jestvujúcej stavby. Je teda nesporné, že takýto zásah do vlastníckych práv sťažovateľa zbavil jeho ústavného práva v zmysle čl. 20 ods. 1 Ústavy SR...“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 5 Co 90/2012-82 zo dňa 9. 10. 2012 a Okresný súd Košice I rozsudkom č. 18 C/18/2011-57 z 24. 11. 2011 porušili základné pravo sťažovateľa zaručené v čl. 20 ods. 4, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 1 ods. 1 Protokolu k Dohovoru.

Rozsudky Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 90/2012-82 zo dňa 9. 10. 2012 a Okresného súdu Košice I č. 18 C/18/2011-57 z 24. 11. 2011 sa zrušujú a vracajú Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 44 446, 50 €.

Sťažovateľovi sa priznávajú trovy právneho zastúpenia v sume 331,13 € na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

Krajský súd Košice a Okresný súd Košice I sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy tohto konania.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok.

1. Pokiaľ ide o rozsudok okresného súdu č. k. 18 C/18/2011-57 z 24. novembra 2011, preskúmaniu ústavnosti tohto rozhodnutia ústavným súdom bráni princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach

fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (III. ÚS 5/05). Takýmto súdom bol krajský súd, ktorý napadnutý rozsudok preskúmal v odvolacom konaní a rozhodol rozsudkom č. k. 5 Co/90/2012-82 z 9. októbra 2012. V tejto časti ústavný súd sťažnosť odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Sťažovateľ namieta porušenie základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 4 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co/90/2012-82 z 9. októbra 2012. Krajský súd označeným rozhodnutím potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 18 C/18/2011-57 z 24. novembra 2011.

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Ústavný súd poznamenáva, že medzi právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné posudzovať spoločne.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. februára 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle

konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Podľa názoru sťažovateľa rozsudok krajského súdu č. k. 5 Co/90/2012-82 z 9. októbra 2012, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 18 C/18/2011-57 z 24. novembra 2011, je arbitrárny. Sťažovateľ namieta, že mu malo byť priznané bezdôvodné obohatenie z dôvodu, že cez jeho pozemky prechádza vedenie vysokého napätia, ktorého vlastníkom je V., a. s., v dôsledku čoho sťažovateľ nemôže svoje nehnuteľnosti plnohodnotne užívať, keďže sú v ochrannom pásme a V. a. s. má z toho zisk.

Krajský súd v rozsudku č. k. 5 Co/90/2012-82 z 9. októbra 2012 dospel k týmto právnym záverom:

„... Právnym posúdením je činnosť súdu prvého stupňa, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, t. zn. vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú účastníci podľa príslušného právneho predpisu a nesprávnym právnym posúdením veci je jeho omyl pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie). O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak súd prvého stupňa použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávne ho vyložil, príp. ho na daný skutkový stav inak nesprávne aplikoval (z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil nesprávne právne závery o právach a povinnostiach účastníkov konania), pričom použitie správneho ustanovenia, neznamená iba opísanie jeho dikcie, ale i jeho správne priradenie k zistenému skutkovému stavu.

Súd použil správny právny predpis, správne ho aj vyložil a na daný skutkový stav ho i správne aplikoval, t. zn. z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil správne závery o právach a povinnostiach účastníkov konania.

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku možno doplniť, že žiaden z právnych predpisov, na ktoré žalobca v odvolaní poukazuje, nerozlišuje - ak je nehnuteľnosťou pozemok - o aký druh pozemku ide, kde sa nachádza a na čo je určený a, pokiaľ ide o primeranú náhradu, nie je nikde vylúčené, že by ňou nemohla byť i jednorazová náhrada...“

Z citovanej časti odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd sa štandardným a ústavne akceptovateľným spôsobom vyrovnal s námietkami sťažovateľa v odvolaní proti rozsudku okresného súdu č. k. 18 C/18/2011-57 z 24. novembra 2011. Krajský súd sa stotožnil s dôvodmi uvedenými v odôvodnení rozsudku okresného súdu, v ktorom okresný súd poukázal najmä na to, že sťažovateľ sa stal vlastníkom nehnuteľností, ktorých sa rozvod vysokého napätia, resp. ochranné pásmo dotýka, v rokoch 1997 až 2008, keď rozvody vysokého napätia už boli postavené. Preto nárok na jednorazovú náhradu za zriadenie tohto energetického diela prislúchal pôvodnému vlastníkovi nehnuteľnosti, teda vlastníkovi, ktorý bol vlastníkom nehnuteľnosti v rokoch uvedenia energetického diela do prevádzky.

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, je ústavne akceptovateľné, pričom nezistil existenciu skutočností svedčiacich o tom, že by ho bolo možné považovať za popierajúce zmysel práva na súdnu ochranu, keďže krajský súd zrozumiteľne vysvetlil právne závery, ku ktorým dospel. Uvedené platí aj v prípade, keď sa vnútorná intencionalita právnych úvah sťažovateľa uberala iným smerom ako právny názor krajského súdu, ktorý síce rozhodol spôsobom, s ktorým sťažovateľ nesúhlasí, avšak rozhodnutie dostatočne odôvodnil na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný nahrádzať. K tomu ústavný súd obdobne poznamenáva, že ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa želania účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom pre namietnutie porušenia základného práva (napr. II. ÚS 54/02).

K námietke nevysporiadania sa so všetkými skutočnosťami uvádzanými sťažovateľom v jeho sťažnosti ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou

uvádza, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd napadnutým rozsudkom č. k. 5 Co/90/2012-82 z 9. októbra 2012 neporušil sťažovateľom označené základné právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 4 ústavy, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ani právo pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Ústavný súd preto sťažnosť vo vzťahu k rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co/90/2012-82 z 9. októbra 2012 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde považujúc ju za zjavne neopodstatnenú. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa (zrušenie rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co/90/2012-82 z 9. októbra 2012, zrušenie rozsudku okresného súdu č. k. 18 C/18/2011-57 z 24. novembra 2011 a vrátenie veci na ďalšie konanie, priznanie náhrady trov konania) v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júla 2013